

Відповідно до норм Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни", у зв'язку із збройною агресією росії проти України, починаючи із лютого 2022 року, органи державної статистики не проводять вибіркові обстеження населення (домогосподарств), унаслідок чого не мають можливості отримувати інформацію за його результатами.

Тенденції в структурі пропозиції (випускників) за рівнями отриманої освіти та кваліфікації – аналіз офіційних статистичних даних щодо рівня освіти та кваліфікації робочої сили.

В сучасних умовах українська система освіти зазнає суттєвих змін, які відображаються на структурі пропозиції випускників за рівнями отриманої освіти та кваліфікації. Аналіз тенденцій останніх років показує кілька ключових аспектів:

Україна продовжує демонструвати високий рівень зацікавленості у вищій освіті, що призводить до значної кількості випускників з бакалаврськими та магістерськими ступенями. Це пояснюється як традиційно високою соціальною значущістю вищої освіти, так і збільшенням кількості освітніх програм, які пропонують університети.

Попит на професійно-технічну освіту: попри збільшення кількості випускників з вищою освітою, спостерігається також стабільний попит на професійно-технічну освіту. Це пов'язано з потребою ринку праці у фахівцях робітничих професій, особливо у таких галузях як сільське господарство, будівництво та виробництво.

Ріст дистанційної та онлайн-освіти: значну роль у сучасній освітній структурі відіграють дистанційні форми навчання. Пандемія COVID-19 і воєнні дії сприяли активному впровадженню онлайн-освіти, що дозволяє студентам здобувати освіту незалежно від місця проживання.

Переорієнтація на STEM-освіту: відзначається зростаюча увага до STEM (наука, технології, інженерія, математика) напрямків. Випускники цих програм користуються високим попитом на ринку праці через зростаючу роль технологій у всіх сферах економіки.

Зниження випускників з гуманітарних спеціальностей: у порівнянні з попередніми роками, зменшується кількість випускників з гуманітарних спеціальностей. Це пов'язано з тим, що ринок праці менше потребує фахівців у цій сфері, що спонукає абітурієнтів обирати більш затребувані професійні напрямки.

Ці тенденції свідчать про необхідність адаптації освітньої системи до потреб ринку праці, забезпечення випускників відповідними навичками та знаннями, а також розвиток гнучких форм навчання, які відповідають сучасним викликам та умовам.

За даними Державної служби статистики України (ДССУ) у 2022 році чисельність випускників закладів фахової передвищої (ЗФПО) та вищої освіти (ЗВО) становила 350 895 осіб, що на 15,02% менше за чисельність у 2018 році. Найбільша концентрація випускників ЗВО спостерігається у м.Києві (21,63%), Харківській області (10,03%), Дніпропетровській області (8,65%), Львівській (8,21%) та Одеській (7,27%) областях, що ставить понад 55,7% від загальної чисельності випускників по країні.

За 2018-2022 роки структура чисельності випускників ЗФПО та ЗВО у регіонально розрізі в середньому змінилася на 0,69%. Найвідчутніших змін зазнали м. Київ (питома вага яких зменшилася на 2.59 п.п. з 24,22% у 2018 році), Херсонська, Луганська, Донецька областях. Їх сукупна питома вага випускників у 2018 році становила 4,95%, пікові значення мала у 2021 році 6,59%, а у 2022 році ЗФПО та ЗВО взагалі втратили випускную спроможність, що є наслідком нового етапу війни, який 24 лютого 2022 року проти України розпочала росія.

Таблиця 1

Випуск фахівців із ЗФПО та ЗВО у розрізі регіонів України за 2018-2022 рр.

Регіон/роки	2018	2019	2020	2021	2022
Вінницька	10 281	10 787	14 552	12 233	12 007
Волинська	6 068	6 657	8 348	7 728	8 348
Дніпропетровська	31 063	26 947	29 325	24 979	30 335
Донецька	7 685	7 988	11 246	9 149	

Житомирська	8 613	7 326	9 815	6 761	8 005
Закарпатська	6 288	4 520	6 456	5 678	5 291
Запорізька	17 424	18 963	23 048	16 244	16 223
Івано-Франківська	8 597	8 037	12 860	10 386	12 613
Київська	7 140	8 078	9 099	7 042	7 175
Кіровоградська	4 269	3 624	4 334	3 846	5 683
Луганська	5 034	5 401	7 158	6 339	
Львівська	32 376	30 371	33 419	25 265	28 804
Миколаївська	9 142	8 156	10 027	8 575	8 016
Одеська	28 677	23 160	27 538	21 024	25 524
Полтавська	12 224	11 305	14 280	11 306	14 387
Рівненська	9 259	9 289	10 477	7 988	8 432
Сумська	10 557	8 981	10 815	7 232	8 467
Тернопільська	12 097	12 236	12 749	9 438	10 176
Харківська	45 161	42 380	45 664	31 477	35 198
Херсонська	7 733	8 054	8 407	6 517	
Хмельницька	8 314	8 147	9 695	7 214	8 071
Черкаська	10 777	10 273	13 569	10 115	10 083
Чернівецька	8 773	8 185	9 174	6 841	7 500
Чернігівська	5 344	4 897	6 097	4 665	4 653
м. Київ	100 018	90 103	84 890	69 193	75 904

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Левову частку випускників ЗФПО та ЗВО становлять фахівці, що навчалися за денною формою навчання, середній показник якого за 2018-2022 роки становить 66,8% від загального обсягу випуску. Другою за значимістю формою навчання є заочна, яка у 2022 році становила 29,56%.

Таблиця 2

Випуск фахівців із ЗФПО та ЗВО у форм навчання за 2018-2022 рр.

	2018	2019	2020	2021	2022
денною	271086	244 994	284 063	232 092	245 911
вечірньою	1320	1 306	1 332	862	737
заочною	140508	137 565	146 981	103 597	103 725
дистанційною			666	684	516

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

у 2022 році чисельність випускників становила 273 168 осіб, що на 33,84% менше за чисельність у 2018 році. За освітніми (освітньо-науковими) рівнями випускники розподілилися таким чином:

- молодший спеціаліст (освітньо-кваліфікаційний рівень) – 13.7 тис. осіб (5,03 %);
- фаховий молодший бакалавр - 2.7 тис. осіб (1,00 %);
- молодший бакалавр – 1.0 тис. осіб (0,38 %);

- бакалавр – 165.5 тис. осіб (60,59 %);
- спеціаліст – 0.6 тис. осіб (0,21 %);
- магістр – 89.6 тис. осіб (32,79 %).

Таблиця 3

Випуск фахівців із ЗВО за освітніми ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) у 2018-2022 рр

	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість осіб, випущених із ЗВО, усього	412 914	383 865	385 700	261 788	273 168
магістр	157 113	146 602	130 002	48 046	89 566
спеціаліст	24 142	13 516	13 156	7 947	563
бакалавр	129 272	123 716	186 091	180 136	166 566
молодший спеціаліст	102 387	100 031	56 451	24 543	16 473

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

З 2018 по 2022 рік за освітнім рівнем «бакалавр» спостерігається збільшення чисельності випускників на 37,3 тис. осіб, на відмінну від інших освітніх рівнів. В регіональному розрізі питома вага чисельності випускників в середньому становить 61,8% і коливається від 54,9% в Черкаській області до 74,5% у Закарпатській області.

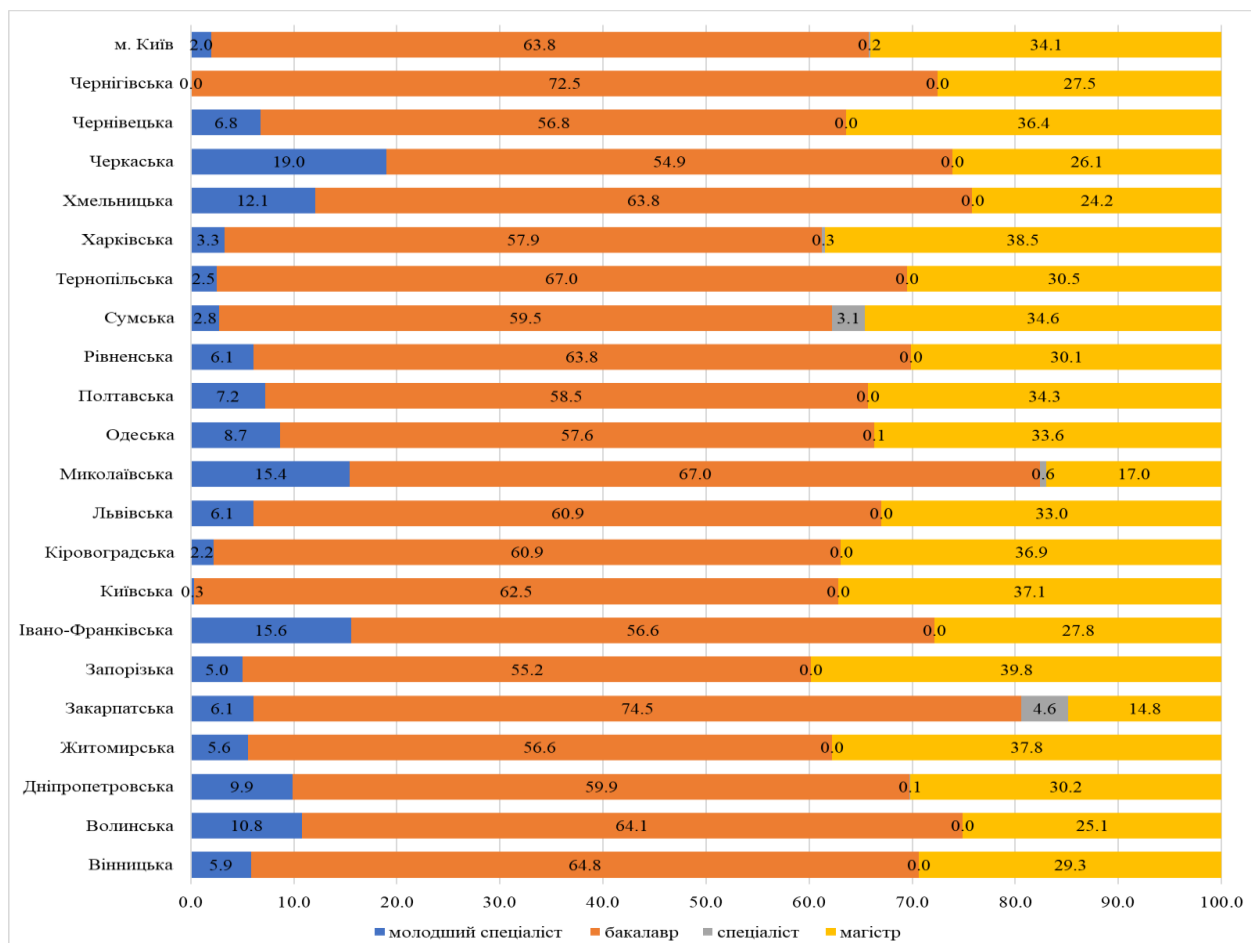

Рис. 1. Випуск фахівців із ЗВО у 2022 році за освітніми ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) та за регіонами

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

У період з 2018-2022 роки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» лівову частку випускників навчалися напрямками «Освіта/Педагогіка» (в середньому 9,27%), «Культура і мистецтво» (в середньому 5,62%), «Управління та адміністрування» (в середньому 17,73%), «Охорона здоров'я» (в середньому 15,30%), «Транспорт» (в середньому 9,75%). З 2020 року до вище наведеного переліку додалися: «Право» (часка випускників зросла до 8,33%), «Інформаційні технології» (у 2022 році становить 6,91%), «Аграрні науки та продовольство» (у 2022 році становить 7,41%). Зменшилась чисельність випускників ЗВО за такими напрямками як «Виробництво та технології» (з 1222 осіб у 2018 році до 411 осіб у 2022 році) та «Сфера обслуговування» (з 953 осіб у 2018 році до 324 осіб у 2022 році).

У період з 2018-2022 роки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» лівову частку випускників навчалися напрямками «Освіта/Педагогіка» (в

середньому 14,39%), «Культура і мистецтво» (в середньому 4,18%), «Соціальні та поведінкові науки» (в середньому 5,73%), «Управління та адміністрування» (в середньому 17,66%), «Право» (в середньому 8,71%), «Інформаційні технології» (в середньому 7,66%), «Транспорт» (в середньому 4,71%), «Аграрні науки та продовольств» (в середньому 4,69%). З 2020 року до вище наведеного переліку додалися: «Гуманітарні науки» (частка випускників зросла до 5,56%). Зменшилась чисельність випускників ЗВО за такими напрямками як «Механічна інженерія» (з 4796 осіб у 2020 році до 2 осіб у 2022 році).

У період з 2018-2022 роки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» чисельність випускників ЗВО скоротилася на 81,32% і становила у 2022 році 542 особи, з них 522 випускника навчалися за напрямком «Охорона здоров'я».

У період з 2018-2022 роки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» лівову частку випускників навчалися напрямками «Освіта/Педагогіка» (в середньому 12,37%), «Управління та адміністрування» (в середньому 16,93%), «Право» (в середньому 8,77%), «Інформаційні технології» (в середньому 5,44%), «Соціальні та поведінкові науки» (в середньому 6,78%). З 2021 року до вище наведеного переліку додалися: «Охорона здоров'я» (частка випускників зросла до 14,65%).

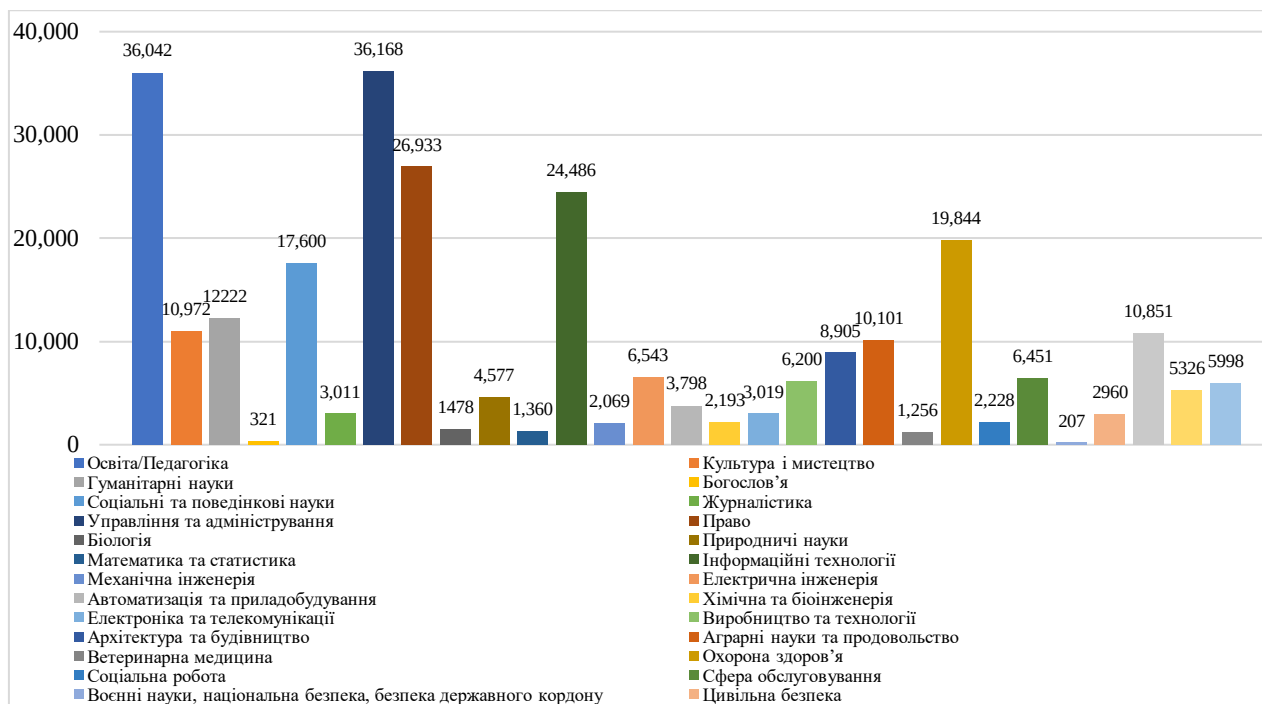

Рис. 2. Кількість осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) у 2022 році за джерелами фінансування їх навчання, освітніми ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) та галузями знань відповідно до Переліку 2015 року¹

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Структура випускників ЗВО, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) з 2018-2022 роки за галузями знань змінилася в середньому 8,20%. Зменшилася частка випускників у таких галузях знань: «Управління та адміністрування», «Природничі науки», «Математика та статистика», «Механічна інженерія», «Електрична інженерія», «Автоматизація та приладобудування», «Хімічна та біоінженерія», «Електроніка та телекомунікації», «Виробництво та технології», «Архітектура та будівництво», «Аграрні науки та продовольство», «Ветеринарна медицина», «Соціальна робота», «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону».

Додатки

Таблиця 1

¹ Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266 "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти"

Кількість осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) «**Молодший спеціаліст**» за галузями знань відповідно до Переліку 2015 року у 2018-2022 роках

	2018	2019	2020	2021	2022
Молодший спеціаліст - усього	14724	51 225	56 208	24 502	16 455
у тому числі					
Освіта/Педагогіка	1653	3 993	3 927	2 279	1 814
Культура і мистецтво	762	2 612	2 467	1 442	1 241
Соціальні та поведінкові науки	309	1 513	678	363	143
Журналістика	19	43	163	80	38
Управління та адміністрування	3473	12 275	7 933	3 022	2 415
Право	433	2 119	3 446	1 727	1 370
Природничі науки	8	107	403	209	164
Математика та статистика		32	64	17	16
Інформаційні технології	255	974	3 468	1 525	1 137
Механічна інженерія	595	1 763	2 282	977	371
Електрична інженерія	369	1 312	2 642	1 112	488
Автоматизація та приладобудування	104	276	854	188	88
Хімічна та біоінженерія	29	123	188	97	47
Електроніка та телекомунікації	219	383	793	271	279
Виробництво та технології	1222	2 803	3 631	1 006	411
Архітектура та будівництво	390	1 558	3 150	1 282	761
Аграрні науки та продовольство	540	2 639	4 347	1 691	1 220
Ветеринарна медицина		392	460	163	161
Охорона здоров'я	2637	9 940	6 997	3 163	2 272
Соціальна робота	293	496	506	177	119
Сфера обслуговування	953	2 181	2 467	580	324
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону		16			
Цивільна безпека			16		
Транспорт	461	3 675	5 326	3 131	1 576

Таблиця 2

Кількість осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) «**Бакалавр**» за галузями знань відповідно до Переліку 2015 року у 2018-2022 роках

	2018	2019	2020	2021	2022
Бакалавр - усього	25990	36 691	172 463	181 090	166 558
у тому числі					
Освіта/Педагогіка	4353	5 140	24 173	24 450	22 816
Культура і мистецтво	1010	1 222	7 809	7 916	7 927
Гуманітарні науки	230	298	8 035	8 665	9257
Богослов'я			113	228	212
Соціальні та поведінкові науки	884	1 608	13 610	12 668	10 769
Журналістика	21	72	2 335	2 503	2315
Управління та адміністрування	5499	8 626	26 865	27 008	21 922
Право	1603	3 090	16 677	17 017	16 496
Біологія	111	226	992	1 017	965
Природничі науки	175	202	2 948	2 933	3 115
Математика та статистика	35	19	845	921	946
Інформаційні технології	1434	1 593	12 347	18 799	18 164
Механічна інженерія	1366	1 138	4 796	0	2
Електрична інженерія	1027	1 325	4 760	4 959	4 041
Автоматизація та приладобудування	696	590	2 982	2 793	2 533
Хімічна та біоінженерія	92	142	1 390	1 435	1 462
Електроніка та телекомунікації	450	418	2 059	2 074	1770
Виробництво та технології	970	2 065	5 214	4 872	4 214
Архітектура та будівництво	813	942	5 921	6 742	4 893
Аграрні науки та продовольство	2187	1 531	6 903	5 436	6 395
Ветеринарна медицина	84	240	1 050	570	295
Охорона здоров'я	1026	1 313	4 140	4 393	3 931
Соціальна робота	242	212	1 891	1 892	1 562
Сфера обслуговування	379	797	5 190	6 265	5 228
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	321	72		49	87
Цивільна безпека	49	928	1 526	1 937	1772
Транспорт	849	2 673	7 352	8 086	7 119
Публічне управління та адміністрування	29	11	230	1 130	1824
Міжнародні відносини	55	198	310	4 332	4 526

Таблиця 3

Кількість осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) «Спеціаліст» за галузями знань відповідно до Переліку 2015 року у 2018-2022 роках

	2018	2019	2020	2021	2022
Спеціаліст - усього	2901	1 159	199	231	542
у тому числі					
Освіта/Педагогіка	110	359	3	2	1
Культура і мистецтво	216	7	2	1	
Гуманітарні науки	9	4			
Богослов'я			1		
Соціальні та поведінкові науки	63	172	2		
Журналістика	1	2	2		
Управління та адміністрування	21	44	67		
Право	144	490			
Природничі науки	43				
Математика та статистика	9				
Інформаційні технології	285	2	1	3	12
Механічна інженерія	365	1			
Електрична інженерія	377		1		
Автоматизація та приладобудування	197	1		1	
Хімічна та біоінженерія	101	1			
Електроніка та телекомунікації	157	1			
Виробництво та технології	33	1		1	
Архітектура та будівництво	226	5	2	3	
Аграрні науки та продовольство		1			
Ветеринарна медицина	8		70		
Охорона здоров'я	40	5	20	194	522
Соціальна робота	1				
Сфера обслуговування	1				
Транспорт	494	63	28	26	7

Таблиця 4

Кількість осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) «**Магістр**» за галузями знань відповідно до Переліку 2015 року у 2018-2022 роках

	2018	2019	2020	2021	2022
Магістр - усього	98384	146 555	129 938	48 002	89 564
у тому числі					
Освіта/Педагогіка	11311	20 294	18 353	4 633	11 411
Культура і мистецтво	2028	3 733	3 602	1 592	1 804
Гуманітарні науки	4570	4 884	4 726	1 435	2 965
Богослов'я	18	97	83	126	109
Соціальні та поведінкові науки	7372	9 316	6 325	3 695	6 688
Журналістика	1113	1 043	809	255	658
Управління та адміністрування	19101	30 376	22 451	6 728	11 831
Право	7638	11 751	10 036	4 912	9 067
Біологія	652	977	1 145	336	513
Природничі науки	3045	3 178	3 221	1 131	1 298
Математика та статистика	1035	747	850	271	398
Інформаційні технології	7005	8 136	6 182	1 929	5 173
Механічна інженерія	4369	5 048	4 029	1 301	1 696
Електрична інженерія	3536	4 492	4 219	941	2 014
Автоматизація та приладобудування	2714	3 077	2 533	588	1 177
Хімічна та біоінженерія	1073	1 463	1 309	450	684
Електроніка та телекомунікації	1961	2 397	1 826	755	970
Виробництво та технології	2324	3 538	3 510	1 397	1 575
Архітектура та будівництво	4242	5 868	6 187	1 599	3 251
Аграрні науки та продовольство	4296	6 515	5 543	1 263	2 486
Ветеринарна медицина	1210	1 177	1 067	586	800
Охорона здоров'я	714	1 711	1 807	5 147	13 119
Соціальна робота	1061	1 401	1 962	656	547
Сфера обслуговування	1453	1 684	1 065	495	899
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	197	403	42	109	120
Цивільна безпека	262	1 611	2 155	2 549	1 181
Транспорт	2223	4 895	4 384	880	2 156
Публічне управління та адміністрування	849	4 747	8 833	1 591	3 502
Міжнародні відносини	1012	1 996	1 684	652	1 472